

**HALİL SOYUER,
GÖNÜL DAĞLARI
KİTABININ TANITIMI
VE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Hakan Sazyek

Halil Soyuer, *Gönül Dağları*, kendi yayını, basım yeri belirtilmemiş, 1990, 240 s.

Halil Soyuer (1921), uzun yıllardır edebiyat dünyasının içinde olan bir sanatçı. Şiir yazma çabalarına lise sıralarında başlamış olan Soyuer'in bu yönü, gençlik yıllarında Ömer Bedrettin Uşaklı ve Mustafa Seyit Sutüven gibi şairlerle tanışmış olmasına bağlanabilir.

Soyuer, daha önce yayımlanan *Limon* (1950), *Kin* (1952), *Aylak İnsanlar Kenti* (1965), *Körkuyu* (1970) ve *Akşamüstü* (1975) adlı kitaplarına bir yenisini ekledi: *Gönül Dağları*.

Kitabın ilk bölümünde (s. 5–51) Halil Soyuer, önce aile fotoğraflarına yer vermiş. Ardından aralarında Oktay Akbal, Nihat Sami Banarlı, Behçet Kemal Çağlar, Faruk Nafiz Çamlıbel, Orhan Şaik Gökyay, Aziz Nesin, Fethi Gözler gibi edebiyatımızın ünlü şahsiyetlerinin; Avni Anıl, Cansın Erol, Cemal Sâfi gibi musikimizin ünlü bestecilerinin de bulunduğu yirmi yedi kişinin, kendisi hakkında yazmış olduğu makale, mektup ve şiirlere yer verilmiş. Böylelikle onun, edebiyat dünyasındaki yerinin vurgulanması yoluna gidilmiş. Bu yazılarda Halil Soyuer'in özellikle halk şiirine yönelen kişiliğinin ön plâna çıkarıldığı görülüyor. Bu konudaki en ilgi çekici değerlendirmeyi Yusuf Mardin yapmış:

“Halil Soyuer, halk ağzı şiiriyle YUNUS'a giden geleneklerimizi bir demet halinde (Akşamüstü)nde toparlamıştır. Hece veznini 5 hececi Üstadın bıraktığı yerden bugüne başarıyla getirmesini bilen Soyuer'in yiğitçe deyişini okuyup da heyecanlanmamak mümkün değil. Şiirini vezin kalıbına dökmekten aciz zamane şairine verdiği derslerden belki başlıcası, en yeni heyecanların, duygu ve düşüncelerin bile atalardan kalma vezinler içersinde sunulabileceğidir.”
(*Gönül Dağları*, s. 31)

Halil Soyuer'in bu kitaptaki manzumeleri, “Gönül Dağları” (s. 53–59), “Yunus Emre Çeşmesi” (s.61–74), “Çocuklar Bahçesi” (s. 75–83), “Dörtlükler Durağı” (s. 85–93), “Gözler Pınarı” (s. 95–102), “Tanrı Vadisi” (s. 103–125), “Bursa Yaylası” (s. 127–133) ve “Şiirler” (s. 135–240) şeklinde sekiz ana bölüm içerisinde yer almaktadır. Bu manzumelerin belirgin özellikleri, halk şiirine yaslanan, onun öz ve biçim özelliklerinden yola çı-

52 Değerlendirmeler

kan bir yapıya sahip olmalarıdır. “Yunus’ca Sevmek” (s. 63) başlıklı manzume, bu anlayışın kitaptaki güzel örneklerinden birisi olarak kendini gösteriyor:

Sevmeye benzeri yokmuş üstüne,
Eğer seveceksen YUNUS gibi sev
Şu akan zamanın çıkmış üstüne
Eğer seveceksen YUNUS gibi sev
Hayatta olmamış kini garezi
Ona sabrın, yılca yetmiş birazı
Ünü Van’ı geçmiş, aşmış Şirazi
Eğer seveceksen YUNUS gibi sev
Hep coşmuş yüreği hakkın sesiyle
Uğraşmamış elin bilmem nesiyle
Çağ açmış insancıl felsefesiyle
Eğer seveceksen YUNUS gibi sev
Sevgiyle zenginleş eğer fakirsen
Yarabbi’den kopma, eğer şükür’sen
YUNUS’tan ayrılma eğer fikirsen,
Eğer seveceksen YUNUS gibi sev.
Dağ başları açık, kar hürmetine
Gökten dilek dile, yer hürmetine
Tekbir’den yücelen BİR hürmetine,
Eğer seveceksen YUNUS gibi sev.

Soyuer’in bu kitabındaki manzumelerinde işlediği temalar Anadolu, doğa, insan sevgisi, aşk, hayat ve Tanrı biçiminde gruplandırılabilir. Bunların içinde ise, insan sevgisi, aşk ve hayat temalarının ağırlıkta olduğu görülüyor:

Gençlik geçecek, geçmesi bir emri ilâhi,
Bir bak şu güzelliklere, hayran olarak sev.
Dünyaya geliş, bir yüce fırsat bize haktan
Sevmek ne güzel, dillere destan olarak sev.
Mecnunla yarış sevmeye, Ferhat’la kıyaslan,
Sevdikçe yücelt insanı, insan olarak sev.
Sevmezse kalem bir dalı, asla aş tutmaz,
Bir katre isen sevgide, umman olarak sev.

Halil Soyuer'in manzumelerinin bir diğer özelliği de bestelenmeye, notaya dökülmeye uygun olmalarıdır. Nitekim, aralarında Avni Anıl, Osman Babuşcu, Ekrem Güyer, Dr. Selahattin İçli, Erol Sayan, Ferit Sıdal, Ali Şenozan, Çinuçen Tanrıkorur ve Ziya Taşkent gibi ünlü bestecilerimizin bulunduğu yirmi beş sanatçı, onun sözlerini bestelemiştir. Bunda Soyuer'in manzumelerinin "şarkı sözü" normlarına çok uygun olması önemli etkidir. Kitapta, bu bestelenen güftelere de yer verilmiştir.

Şiir, kelimeleri, öte dünyasından izler taşıyan simgesel birer göstergeye dönüştüren bir sanattır. Gerçek şiirin en önemli niteliği bu simgeselliğin doruğa çıkmasıyla kazandığı lirizmdir. Şiirde biçimi gözetme, onu plâstik bir sanat olarak değerlendirme elbette imkânlar dahilindedir. Bununla birlikte, temel vasfı olan lirizmin sağlanması yolunda şiirin biçimsel özgürlüğünü kendisine alabildiğine vermek gerekir, sanıyoruz. Ancak bu biçim özgürlüğü ya da başka bir deyişle biçim kaygılarından arınma çabası, yazılan manzumeleri "şarkı sözü"nden "şiir"e götüren yola atılacak ilk adım olacaktır inancındayız.

Şiir yazma yolunda ellinci yılını idrak eden Halil Soyuer'i kutluyor ve kendisinden, başlı başına bir biçim olan serbest tarzda örnekler bekliyoruz.

HAKAN SAZYEK